

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-37>

Левченко Валерій, кандидат історичних наук, доцент, професор, кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін, ОНМУ;
Егорова Ларіна, студентка бакалаврату ОНМУ, Одеса, Україна

З ІСТОРІЇ ОДЕСЬКОГО ТОВАРИСТВА ХУДОЖНИКІВ 1942–1944 рр.

Ключові слова: Одеське товариство художників, Одеса, Трансністрія, мистецтвознавство, мистецтво, живопис, іконопис, кераміка.

Levchenko Valery, Candidate of Historical Sciences (PhD), docent, professor at the department social and humanitarian disciplines, Odessa National Maritime University;

Yehorova Larina, BA Student, Educational and Scientific Institute of Maritime Business, Odessa National Maritime University.

THE HISTORY OF THE ODESA SOCIETY OF ARTISTS, 1942–1944

Abstract. This research is dedicated to shedding light on previously unknown aspects of the history of the Odesa Society of Artists from 1942 to 1944. Based on newly introduced historical sources, certain aspects of its activities have been reconstructed.

Key words: Odesa Society of Artists, Odesa, Transnistria, art studies, art, painting, iconography, ceramics.

Одеське товариство художників (ОТХ) 1942–1944 рр. – єдина за часів німецько-румунської окупації Одеси художня та благодійна організація. Товариство не мало будь-якої певної програми та залучало до виставок художників різних напрямів та об'єднань. Основним напрямом діяльності було влаштування постійної, періодично оновлюваної виставки картин, яка, по суті, стала першою в Одесі публічною художньою галереєю у ХХ ст. ОТХ дієву підтримку надавала адміністрація Трансністрії, включаючи допомогу в організації виставок, ремонт приміщень та закупівлю творів мистецтва. Головою товариства було обрано відомого художника К. Ф. Ключа.

ОТХ відіграло важливу роль у культурному житті Одеси та займалося широким спектром художньої діяльності: скульптура, іконопис, живопис, кераміка і реставрація. У товаристві було організовано майстерні та студії, де працювали висококваліфіковані художники і скульптори.

ОТХ регулярно проводило весняні звітні виставки, демонструючи роботи місцевих і румунських художників. Ці заходи привертали увагу громадськості та високопоставлених осіб. Виставки включали картини, скульптури, графіку, кераміку і навіть художньо виконані іграшки. Наприклад, на весняній виставці 1943 р. було експоновано понад 200 мистецьких творів.

На виставках товариства було представлено роботи відомих майстрів, таких як М. В. Дельпеса, М. І. Жука, К. Ф. Клюка, Д. К. Крайнева, В. М. Окунева, П. І. Порубаєва О. Ф. Стоянової та ін., а також молодих художників. Особлива увага приділялася морським і пейзажним темам, а також портретному живопису.

ОТХ активно займалося виробництвом керамічних виробів, ікон та декоративних елементів для храмів. Художні майстерні виконували замовлення з розпису храмів у візантійському стилі та реставрації старих картин.

Товариство мало музей і салон, які виконували не тільки виставкові функції, а й виробничі, де виготовляли портрети, рекламні вивіски, вітрини. Виготовлені твори місцевих майстрів реалізовували у комісійному магазині, який водночас також був музеєм. Тут поряд з витворами мистецтва – старовинним та сучасним живописом, скульптурою та керамічними виробами було багато антикварних книг з питань мистецтва. Серед картин слід відзначити два пейзажі роботи художника Ш. Грав'є; оригінал «Портрет юноши» – виконаний невідомим голландським майстром середини XVII ст., «Портрет молодой женщины» художника Джованні да Мілано; «Жертвоприношение Авраама» – чудово виконана копія з картини Є. Р. Рейтерна; «Берег моря» І. К. Айвазовського, «В парке» П. О. Нілуса, «Портрет жены художника» і два етюди О. В. Шовкуненка, «Север» Г. О. Ладиженського тощо.

В ОТХ об'єдналися художники, які тяжіли за своїми мальовничими прийомами до «передвижників» та академічної школи.

З моменту свого виникнення товариство проіснувало зовсім недовго. Із звільненням Одеси 10 квітня 1944 р. від німецько-румунських окупантів воно припинило своє існування.